

teit, ter voorlichting van zijn studenten op eigen kosten een brochure laten drukken, *Nationaal-socialistische Staathuishoudkunde*, waarin hij aan de hand van Duitse en Nederlandse nationaal-socialistische publikaties het economisch systeem van het Derde Rijk beschreven had; enkele scherp kritische opmerkingen had hij er aan toegevoegd.¹ Boeke werd in juni gearresteerd (hij verdween naar de groep der 'Indische' gijzelaars) en begin augustus als hoogleraar ontslagen – een kennelijke aantasting van de vrijheid van meningsuiting die trouwens uit de gehele Nederlandse samenleving al verdwenen was. 'In de kring van leidende personen uit het universitair verzet werd', aldus mr. P. J. Idenburg, secretaris van het Leidse college van curatoren, 'overwogen of . . . niet collectief moest worden opgetreden, omdat een van de meest essentiële waarden van de Universiteit van Duitse zijde werd geschonden . . . Na ernstige beraadslaging werd besloten, in dit geval niet gezamenlijk af te treden.'²

De crisis was slechts uitgesteld, niet afgesteld. Met steun van NSB'ers als van Genechten liet Wimmer een plan ontwerpen dat voorzag in het vervullen van de vacatures bijvoorbeeld van Meijers, Cleveringa, Telders en Boeke, alsmede in het gedwongen ontslag van alle Leidse hoogleraren die als uitgesproken anti-nationaal-socialisten bekend stonden; hun aller plaatsen zouden door docenten ingenomen worden die de 'Nieuwe Orde' toegedaan waren en ook zouden nog méér 'foute' leerstoelen gecreëerd worden, bijvoorbeeld in de 'rassenkunde'. Hiertegen rees groot verzet. Reinink (die zijn ontslag nam) en anderen maakten het Wimmer en van Dam duidelijk dat de overgrote meerderheid der Leidse hoogleraren niet bereid was, zich bij deze Nazificatie neer te leggen – men kon dan wel doorzetten en Leiden heropenen, maar er zouden vrijwel geen hoogleraren en studenten overblijven.³

¹ Bijvoorbeeld op pag. 2: 'Het Duitse nationaal-socialisme is alleen te begrijpen indien men het wil zien als een politiek niet alleen van snelle opbouw maar ook van wrok, van ressentiment', en op pag. 17: 'Het onderwerpen en gehoorzaam houden van de massa, dat is in een land als Duitsland zeker niet het moeilijkste: de Duitse aard leent zich er toe.' Het economisch program van de NSB getuigde, aldus pag. 44, van 'haar revolutionair en onnederlands karakter, haar extremisme, haar simplisme, haar geweldsgrondslag, haar overschatting van de staatszaak en het staatskunen, haar willekeur, haar onwetendheid en haar hopeloze oppervlakkigheid.'

² P. J. Idenburg: 'Aantekeningen betr. het Leids universitair verzet' (1973), p. 30 (Doc I-798 A, a-5). ³ Enkele medici, niet-nationaal-socialisten, die zich jegens het departement bereidverklaard hadden, opvallende plaatsen in de medische faculteit in te nemen, herzagen hun houding na gesprekken met een van de voor mannen van de verzetsorganisatie der artsen, 'Medisch Contact', dr. J. J. Brutel de la Rivière; deze was zijnerzijds door mr. Idenburg benaderd.